Lieta Nr.A42665407
Nr.AA43-1456-09/3

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2009.gada 28.maijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja S.Gintere,
tiesneses Z.Kupce un V.Zommere,

piedaloties pieteicējas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Dobeles rajona patērētāju biedrība" pārstāvim *Ē.K.* un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes valsts akciju sabiedrības „Valsts nekustamie īpašumi" pārstāvei Dainai Misiņai,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Dobeles rajona patērētāju biedrība" pieteikumu par valsts akciju sabiedrības „Valsts nekustamie īpašumi" 2007.gada 22.augusta lēmuma Nr.1043 atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu, sakarā ar valsts akciju sabiedrības „Valsts nekustamie īpašumi" apelācijas sūdzību un valsts akciju sabiedrības „Latvijas dzelzceļš" apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 10.oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2006.gada 29.augustā VAS „Valsts nekustamie īpašumi" saņemts SIA „Dobeles rajona patērētāju biedrība" 2006.gada 29.augusta iesniegums Nr.55, kurā ierosināts atsavināt valstij piekrītoša zemesgabala Stacijas ielā 4, Dobelē, kadastra Nr.46010047804 (turpmāk – Zemesgabals) daļu, uz kura atrodas SIA „Dobeles rajona patērētāju biedrība" piederoša ēka.

Ar VAS „Valsts nekustamie īpašumi" 2007.gada 22.augusta lēmumu Nr.1043 (turpmāk – Lēmums) Zemesgabala daļas atsavināšanas ierosinājums tika noraidīts.

[2] 2007.gada 3.oktobrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts SIA „Dobeles rajona patērētāju biedrība" (turpmāk arī – pieteicēja) pieteikums, kurā lūgts atcelt Lēmumu un uzlikt VAS „Valsts nekustamie īpašumi" (turpmāk arī – atbildētāja) pienākumu atsavināt pieteicējai apbūvētu valstij piekrītošu zemesgabalu 2018m^2 platībā (turpmāk arī – pieprasītais zemesgabals), atdalot to no Zemesgabala.

Pieteikumā norādīts turpmāk minētais.

[2.1] Zemesgrāmatu apliecība apliecina, ka uz zemesgabala 2018 m^2 platībā, par ko iesniegts atsavināšanas ierosinājums, atrodas pieteicējai piederoša noliktavas ēka. Atsavināšana lūgta, atdalot pieprasīto zemesgabalu no Zemesgabala.

[2.2] Lēmums pamatots ar VAS „Latvijas Dzelzceļš" (turpmāk – Latvijas Dzelzceļš) 2007.gada 7.augusta vēstuli Nr.DN-9/37, kurā norādīts, ka pieteicējas noliktavas ēka izvietota publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras zemes nodalījuma joslā, aptuveni 1,1 līdz 1,2 metru attālumā no publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras stacijas sliežu ceļa un aptuveni 1,9 metru attālumā no stacijas sliežu ceļa. Ja pieprasītais zemesgabals tiks atsavināts, tad vilciena kustībai nepieciešamais gabarīts, izmantojot stacijas sliežu ceļu, jau atradīsies uz zemes vienības, kas nav Latvijas Dzelzceļa valdījumā. Atbilstoši Dzelzceļa likuma 15.panta pirmajai daļai, zeme valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras zemes nodalījuma joslā ir valsts īpašums un valsts zemi nodod valdījumā valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam satiksmes ministrs.

Pieteicēja nepiekrīt vēstulē norādītajam, jo Latvijas Dzelzceļš faktiski kopš 1995.gada neizmanto sliežu ceļa atzaru, kas bija domāts noliktavas un tālāk esošā ogļu laukuma apsaimniekošanai. Tā kā sliežu ceļa atzars netiek izmantots un ir morāli nolietojies, tika lūgts atdalīt zemesgabalu 2018 m^2 platībā un to atsavināt noliktavas ēkas uzturēšanai un apsaimniekošanai.

[2.3] Faktu, ka pieprasīto zemesgabalu Latvijas Dzelzceļš faktiski neizmanto, apliecina tas, ka līdz šim laikam starp Latvijas Dzelzceļu un pieteicēju nav noslēgts nomas līgums par pieprasītā zemesgabala iznomāšanu noliktavas ēkas uzturēšanai un apsaimniekošanai. Pieteicēja visus pēdējos gadus Latvijas Dzelzceļa vietā maksā nekustamā īpašuma nodokli par zemi.

[3] Rakstveida paskaidrojumos pirmās instances tiesai VAS „Valsts nekustamie īpašumi" norādīja, ka pieteikumā ietverto prasījumu neatzīst, pamatojoties uz turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Saskaņā ar 2006.gada 31.oktobra Dobeles pilsētas domes izziņu Nr.2-8.1/969 pieteicējai piederošās ēkas atrodas dzelzceļa zemes nodalījuma joslā. Atbildētāja informēja Latvijas Dzelzceļu par pieteicējas ierosinājumu un lūdza izteikt attieksmi pret Zemesgabala daļas atsavināšanu pirmpirkuma tiesīgajai personai – pieteicējai. 2007.gada 7.augusta vēstulē Nr.DN-9/37 Latvijas Dzelzceļš darīja zināmu, ka iebilst un nepiekrīt pieprasītā zemesgabala atdalīšanai un atsavināšanai, pamatojoties uz Dzelzceļa likuma 15.panta pirmo daļu.

[3.2] Saskaņā ar Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumu Nr.425 „Kārtība, kādā atsavināma valsts un pašvaldības manta" (turpmāk – MK noteikumi Nr.425) 7.1.punktu valsts nekustamā īpašuma atsavināšanas ierosinājumu noraida, ja nekustamais īpašums atrodas vietās, kur atsavināšana aizliegta ar likumiem. Atbilstoši minēto noteikumu 10.3.punktam, atbildētāja pieņēma motivētu atteikumu par atsavināšanas

ierosinājuma noraidīšanu. Lēmums par apbūvēta zemesgabala atsavināšanu ir obligāts administratīvais akts un tā izdošanas obligātumu nosaka Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu pabeigšanas likuma 19.panta pirmā daļa.

[3.3] Atbildētāja lūdz lietā kā trešo personu pieaicināt Latvijas Dzelzceļu, jo tiesas spriedums lietā var skart tā intereses.

[4] Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 22.jūlija tiesas sēdē nolemts kā trešo personu pieaicināt Latvijas Dzelzceļu.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 10.oktobra spriedumu apmierināts SIA „Dobeles rajona patērētāju biedrība" pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu un VAS „Valsts nekustamie īpašumi" uzlikts pienākums divu mēnešu laikā no brīža, kad tiesas nolēmums ir stājies likumīgā spēkā, pieņemt lēmumu par pieprasītā zemesgabala atsavināšanu pieteicējai

Spriedumā norādīti turpmāk minētie motīvi.

[5.1] Tiesa konstatēja turpmāk minētos lietas faktiskos apstākļus.

[5.1.1] Pieteicējai pieder nekustamais īpašums, kas sastāv no noliktavas ēkas ar kadastra Nr.46010047801001. Minētā ēka saistīta ar Zemesgabalu, kadastra Nr.46010047804, 2018 m^2 platībā.

[5.1.2] Noliktavas ēka atrodas uz zemes īpašuma, kura piederība līdz 1940.gada 21.jūlijam nav noskaidrota. Saskaņā ar pašvaldības rīcībā esošo 1936.gada kadastrālās uzmērīšanas karti, ēka Stacijas ielā 4, Dobelē, atradās dzelzceļa zemes nodalījuma joslā. Ēka arī pašlaik atrodas dzelzceļa zemes nodalījuma joslā ar kadastra Nr.46010047804. Bijušā zemes īpašnieka mantinieki nav iesnieguši pieteikumus zemes īpašumtiesību atjaunošanai vai zemes vērtības kompensācijai.

[5.1.3] 2006.gada 29.augustā pieteicēja ar ierosinājumu atsavināt zemesgabalu 2018 m^2platībā, atdalot to no Zemesgabala 228376 m^2 platībā, vērsās VAS „Valsts nekustamie īpašumi".

[5.1.4] 2007.gada 30.jūlijā atbildētāja ar vēstuli Nr.02-4/12897 pieprasīja Latvijas Dzelzceļam sniegt izziņu, vai zemesgabals 2018 m^2 platībā un uz tā atrodošās noliktavas ēka arī pašlaik atrodas dzelzceļa zemes nodalījuma joslā vai aizsargjoslā, un izteikt viedokli par to, vai Latvijas Dzelzceļš piekrīt šī zemesgabala reģistrācijai uz valsts vārda Finanšu ministrijas personā un sekojošai atsavināšanai pirmpirkuma tiesīgajai personai – uz zemesgabala atrodošās ēkas īpašniekam – pieteicējai.

[5.1.5] 2007.gada 7.augustā Latvijas Dzelzceļš ar vēstuli DN-9/37 atbildēja, ka ēka ar kadastra Nr.46010047801001, Stacijas ielā 4, Dobelē, izvietota publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras zemes nodalījuma joslā. Ēka atrodas 1,1 līdz 1,2 metru attālumā no publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras stacijas sliežu ceļa un aptuveni 1,9 metru attālumā no stacijas sliežu ceļa ass. Latvijas Dzelzceļš norādīja, ka iebilst un nepiekrīt Zemesgabala daļas 2018 m^2 platībā atdalīšanai un tās

atsavināšanai.

[5.1.6] 2007.gada 22.augustā ar Lēmumu atbildētāja noraidīja pieteicējas ierosinājumu.

[5.2] Tiesa norādīja, ka saskaņā ar Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Senāts) judikatūru pieteikums par personai nelabvēlīga lēmuma – atteikumu izdot labvēlīgu administratīvu aktu – atcelšanu un labvēlīga administratīva akta izdošanu veido vienu kopīgu prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu *(skat. Senāta 2006.gada 2.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-415 17.punktu; 2007.gada 21.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-295 15.punktu).*

Judikatūrā tāpat atzīts, ka, skatot pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai ir jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi.

Nelabvēlīgais administratīvais akts, ar kuru iestāde atteikusi apmierināt pieteicēja prasījumu, šādā gadījumā ir vērtējams vienīgi kā lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas rezultāts, tas ir, priekšnoteikums, lai persona varētu vērsties tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, bet šī nelabvēlīgā administratīvā akta atcelšana nav patstāvīgs pieteikuma priekšmets.

[5.3] Tiesa secināja, ka pieteikuma priekšmets lietā ir prasījums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Tādēļ ir izvērtējams, vai pastāv priekšnosacījumi izdot pieteicējai labvēlīgu aktu par pieprasītā zemesgabala atdalīšanu no valstij piekrītoša Zemesgabala un tā atsavināšanu pieteicējai.

[5.4] Tiesa norādīja, ka Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma 18.panta pirmā daļa noteic, ka par valsts vai pašvaldības zemesgabalu, uz kura esošās citai personai piederošās ēkas (būve) īpašuma tiesības ir nostiprinātas zemesgrāmatā, saskaņā ar likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 28.pantu un Valsts un pašvaldības mantas atsavināšanas likuma (turpmāk – Atsavināšanas likums) 4.panta ceturto daļu atsavināšanas ierosinājumu VAS „Valsts nekustamie īpašumi" un pašvaldībai iesniedz tās ēkas (būves) īpašnieks, kura ēka (būve) atrodas uz šā zemesgabala.

Atsavināšanas likuma 4.panta ceturtās daļas 3.punkts noteic, ka valsts vai pašvaldības nekustamā īpašuma atsavināšanu var ierosināt zemesgrāmatā ierakstītas ēkas (būves) īpašnieks vai visi kopīpašnieki, ja viņi vēlas nopirkt zemesgabalu, uz kura atrodas ēka (būve).

Tiesa secināja, ka pieteicējas īpašuma tiesības uz noliktavas ēku, kas atrodas Stacijas ielā 4, Dobelē, ir nostiprinātas zemesgrāmatā. Lietā nav strīda, ka pieprasīto zemesgabalu, ar kuru ir saistīta noliktavas ēka, ietver valstij piekrītošais Zemesgabals (kadastra numurs 46010047804, 228376 m^2 platībā). Tiesa konstatēja, ka pieteicējai kā zemesgrāmatā nostiprinātās ēkas īpašniecei ir subjektīvās tiesības ierosināt zemesgabala atsavināšanu.

[5.5] No lietas materiāliem redzams, ka pieteicējai piederošā noliktavas ēka un pieprasītais zemesgabals atrodas dzelzceļa infrastruktūras zemes nodalījuma joslas robežās, aptuveni 1,1 līdz 1,2 metru attālumā no

publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras stacijas sliežu ceļa un aptuveni 1,9 metru attālumā no stacijas sliežu ceļa ass.

Ņemot vērā, ka atbildētājs un trešā persona šo apstākli uzskata par tiesisku šķērsli labvēlīga akta izdošanai, turpmāk spriedumā ir izvērtējama minētā apstākļa nozīme lēmuma pieņemšanai.

[5.6] Dzelzceļa likuma 3.panta izpratnē dzelzceļš ir transporta sistēma, kura kā organizatoriski tehnisks komplekss cita starpa ietver dzelzceļa infrastruktūru. Atbilstoši šā likuma 4.panta pirmajai daļai dzelzceļa infrastruktūra ir kompleksa inženierbūve, kurā ietilpst vairāki elementi, tostarp, dzelzceļa virsbūve [sliedes (sliežu ceļi), pārmiju pārvedas, gulšņi, balsts un citi virsbūves elementu piederumi], pārbrauktuves un pārejas, zeme zem sliežu ceļiem (zemes klātne un dzelzceļa zemes nodalījuma josla). Saskaņā ar Dzelzceļa likuma 1.panta 11.punktu dzelzceļa zemes nodalījuma josla – zemes platība, kas ir dzelzceļa infrastruktūras sastāvdaļa un kas paredzēta dzelzceļa infrastruktūras objektu izvietošanai, lai nodrošinātu dzelzceļa infrastruktūras attīstību un drošu ekspluatāciju, kā arī pasargātu cilvēkus un vidi no dzelzceļa kaitīgās ietekmes.

Dzelzceļa likuma 5.panta pirmā daļa noteic, ka dzelzceļa infrastruktūra atkarībā no tās izmantošanas iedalāma publiskās lietošanas un privātā lietošanas infrastruktūrā. Šā panta otrā daļa noteic, ka dzelzceļa infrastruktūra kā lietu kopība vai atsevišķi infrastruktūras objekti var piederēt valstij, pašvaldībai, citai juridiskajai vai fiziskajai personai. Likuma 15.panta pirmā daļa noteic, ka zeme valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras zemes nodalījuma joslā ir valsts īpašums.

Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma 19.panta otrā daļa noteic, ka VAS „Valsts nekustamie īpašumi” nedrīkst nodot atsavināšanai apbūvētu zemesgabalu, par kuru Ministru kabinets ir pieņēmis lēmumu, ka zemesgabals saglabājams valsts īpašumā, jo tas ir nepieciešams valsts pārvaldes funkciju veikšanai saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu. Ministru kabineta lēmumā norādāms, kuras valsts pārvaldes funkcijas veikšanas zemesgabals nepieciešams.

2004.gada 14.oktobrī Ministru kabinets izdeva rīkojumu Nr.759 „Par publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras statusa piešķiršanu”. Ar šā rīkojuma 15.punktu piešķirts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras statuss Latvijas Dzelzceļa pārvaldīšanā esošajos dzelzceļa iecirkņos (arī ar tiem tehnoloģiski saistītajiem staciju ceļiem un pievadceļiem) posmā Jelgava – Liepāja.

[5.7] Tiesa secināja, ka publiskās lietošanas infrastruktūras nodalījuma joslas zeme ir valsts īpašums. Latvijas Dzelzceļa pārvaldīšanā esošajam dzelzceļa iecirknim (arī ar to tehnoloģiski saistītajiem staciju ceļiem un pievadceļiem) posmā Jelgava – Liepāja (arī dzelzceļa posmam Dobeles pilsētā) ar normatīvo aktu piešķirts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras statuss. Dzelzceļa infrastruktūra kā lietu kopība vai atsevišķi infrastruktūras objekti var piederēt valstij, pašvaldībai, citai juridiskajai vai fiziskajai personai neatkarīgi no tās izmantošanas iedalījuma.

VAS „Valsts nekustamie īpašumi”, izlemjot ēku īpašnieku ierosinājumus par apbūvēta zemesgabala atsavināšanu, ir saistošs Ministru kabineta lēmums, ka zemesgabals saglabājams valsts īpašumā, jo tas ir nepieciešams valsts pārvaldes funkciju veikšanai saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu. Atbildētājai, izlemjot ēku īpašnieku ierosinājumus par apbūvēta zemesgabala atsavināšanu, nav saistošs publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja viedoklis.

Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras nodalījuma joslā atsavināšana ar likumu nav aizliegta. Aizliegumu atsavinājumam publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras nodalījuma joslā, tāpat kā pienākumu saņemt infrastruktūras pārvaldītāja piekrišanu atsavinājumam, nesatur arī citas tiesību normas.

Tiesa secināja, ka lietā pastāv visu priekšnosacījumu kopums labvēlīga akta izdošanai. Proti: 1) pieteicējai uz zemesgrāmatā nostiprināto īpašuma tiesību pamata pieder ēka, kas atrodas uz valstij piederoša zemesgabala (publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras nodalījuma joslā); 2) vietā, kur atrodas nekustamais īpašums, atsavināšana ar likumu nav aizliegta; 3) atsavināšanu pieteicēja ierosināja 2006.gada 29.augustā, tas ir, Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma 5.panta pirmajā daļā paredzētajā termiņā; 4) attiecībā uz ar ēku saistīto pieprasīto zemesgabalu nepastāv Ministru kabineta lēmums, ka zemesgabals saglabājams valsts īpašumā, jo tas ir nepieciešams valsts pārvaldes funkciju veikšanai.

[5.8] Tiesa uzskatīja, ka Lēmums, kas pamatots ar MK noteikumu Nr.425 7.1.punktu un ar Dzelzceļa likuma 15.panta pirmo daļu, ir atzīstams par prettiesisku. Tiesa norādīja, ka MK noteikumu 425 7.1.punktā paredzētās sekas var iestāties vienīgi gadījumā, ja cita tiesību normā noteic, ka attiecīgajā vietā nekustamā īpašuma atsavināšana ir aizliegta. Dzelzceļa likuma 15.panta pirmā daļa šādu aizliegumu nesatur. No minētās normas izriet, ka zeme publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras nodalījuma joslā ir valsts īpašums. Taču normā nav teikts, ka šo valsts īpašumu tāpēc ir aizliegts atsavināt. Tiesa norādīja, ka nav nevienas tiesību normas, kas aizliedz atsavināšanu dzelzceļa zemes nodalījumā joslā.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 10.oktobra spriedumu Latvijas Dzelzceļš iesniedza apelācijas sūdzību, norādot turpmāk minētos argumentus.

[6.1] Ielūkojoties valsts vienotā datorizētā zemesgrāmatā redzams, ka neeksistē zemes vienība 2018 m^2 platībā Stacijas ielā 4, Dobelē, ar kadastra Nr.46010047801, jo ar minēto kadastra numuru reģistrēts zemesgabals 1624 m^2 platībā ar adresi Bērzes iela l, Dobele, tā īpašnieks SIA „Kapitolium”. Lietas materiālos nav dokumenta, kas apliecinātu, ka zemes vienība 2018 m^2 platībā ar kadastra Nr.46010047801 būtu nostiprināta zemesgrāmatā.

[6.2] Ja pieņem, ka pieļauta tiesas kļūda, rezolutīvajā daļā norādot kadastra numuru un platību, Latvijas Dzelzceļš nepiekrīt tiesas viedoklim

par labvēlīga administratīvā akta izdošanu un zemesgabala atdalīšanu 2018 m^2 platībā no valstij piekrītoša Zemesgabala ar kadastra Nr.46010047804 un atsavināšanu par labu pieteicējai.

[6.3] No Dzelzceļa likuma 1.panta 11.punkta, 3.panta, 4.panta pirmās daļas, 5.panta pirmā daļas, 15.panta pirmās daļas izriet, ka valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras zemes nodalījuma josla ir valsts īpašums un, kamēr tā ir valsts īpašums, tas nav pakļauts privatizācijai. Atbildētāja, noraidot pieteicējas pieteikumu, ir rīkojusies atbilstoši likumdošanai, jo nekāds īpašs likums saistībā ar MK noteikumu Nr.425 7.1.punktu, kas noteic, ka valsts un pašvaldības nekustamā īpašuma atsavināšanu noraida, ja nekustamais īpašums atrodas vietās, kur atsavināšana aizliegta ar likumu, nav nepieciešams. Konkrētajā gadījumā visu regulējumu satur Dzelzceļa likums.

[6.4] Dzelzceļa likuma 16.panta ceturtā daļa noteic, ka dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs (Latvijas Dzelzceļš) ir tiesīgs grozīt (samazināt) dzelzceļa zemes nodalījuma joslas robežas un atteikties no zemes lietošanas tiesībām, ievērojot attiecīgos normatīvos aktus un būvnormatīvus.

Latvijas Dzelzceļam zemes lietošanas tiesības piešķirtas ar Dobeles rajona Dobeles pagasta padomes 1992.gada 11.augusta 20.sasaukuma 14.sesijas lēmumu. Šīs lietošanas tiesības nav atņemtas. Tāpēc VAS „Valsts nekustamie īpašumi", izlemjot ēku īpašnieku ierosinājumus par apbūvēta zemesgabala atsavināšanu, ir saistošs publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja viedoklis. Kamēr Latvijas Dzelzceļa valde nav pieņēmusi lēmumu par dzelzceļa zemes nodalījuma joslas robežu grozīšanu (samazināšanu), tikmēr neviena valsts vai pašvaldības iestāde nav tiesīga izdot administratīvus aktus par valsts zemes atsavināšanu valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras zemes nodalījuma joslā.

[7] Par Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 10.oktobra spriedumu VAS „Valsts nekustamie īpašumi" iesniedza apelācijas sūdzību, norādot turpmāk minētos argumentus.

[7.1] Atbildētāja nepiekrīt tiesas secinājumam, ka dzelzceļa infrastruktūra kā lietu kopība vai atsevišķi infrastruktūras objekti var piederēt valstij, pašvaldībai, citai juridiskai vai fiziskai personai neatkarīgi no tās izmantošanas iedalījuma. Šis secinājums ir pretrunā ar Dzelzceļa likuma 15.panta pirmo daļu, kas nosaka, ka zemes valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras zemes nodalījuma joslā ir valsts īpašums. Nododot atsavināšanai valstij piekrītošu zemes gabalu Dobelē, Stacijas ielā 4, tiktu pārkāpts Dzelzceļa likumā noteiktais, un zeme publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras zemes nodalījuma joslā vairs nebūtu valsts īpašums.

Izmantojot Dzelzceļa likuma 4.panta pirmās daļas, 6.panta otrās daļas sistēmisko tiesību interpretācijas metodi, secināms, ka Dzelzceļa likumā ietvertais regulējums ir tulkojams kā aizliegums, ja vien par citu kārtību nav lēmis Ministru kabinets. Tādējādi tiesas secinājums, ka publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras nodalījuma joslā atsavināšana ar likumu

nav aizliegta, ir nepamatots.

[7.2] Nepamatota ir arī tiesas norāde, ka VAS „Valsts nekustamie īpašumi", izlemjot ēku īpašnieka ierosinājumu par apbūvēta zemes gabala atsavināšanu, nav saistošs publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja viedoklis, jo saskaņā ar 2005.gada 1.februāra Ministru kabineta noteikumiem Nr.79 „Dzelzceļa zemes nodalījuma joslas ekspluatācijas noteikumi" 6.punktu, dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja pienākums ir izskatīt juridisko un fizisko personu iesniegumus par nodalījuma joslas izmantošanu un sniegt pamatotu atbildi, kā arī veikt citus pasākumus, kas nepieciešami dzelzceļa ekspluatācijā.

[8] Latvijas Dzelzceļš rakstveida paskaidrojumos par VAS „Valsts nekustamie īpašumi" apelācijas sūdzību, norāda, ka pilnībā piekrīt minētās apelācijas sūdzības argumentiem.

Atbildētāja rakstveida paskaidrojumos par Latvijas Dzelzceļa apelācijas sūdzību norāda, ka piekrīt tajā norādītajai argumentācijai.

[9] Pieteicēja rakstveida paskaidrojumos par VAS „Valsts nekustamie īpašumi" apelācijas sūdzību, norāda, ka apelācijas sūdzībai nepiekrīt, ka tā noraidāma uz pieteikumā minēto argumentu pamata. Pieteicēja vienlaikus norāda, ka publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras nodalījuma joslā atsavināšana ar likumu nav aizliegta.

[10] Uz tiesas sēdi apgabaltiesā neieradās Latvijas Dzelzceļa pārstāvis, neierašanās iemesli apgabaltiesai netika paziņoti. Trešajai personai par tiesas sēdes vietu un laiku paziņots Administratīvā procesa likumā noteiktā kārtībā.

Uzklausījusi procesa dalībnieku viedokļus, Administratīvā apgabaltiesa atzina, ka lietu ir iespējams izskatīt bez Latvijas Dzelzceļa pārstāvja piedalīšanās tiesas sēdē.

Tiesas sēdē atbildētājas pārstāve apelācijas sūdzību uzturēja uz tajā minētajiem pamatiem. Pieteicējas pārstāvis apelācijas sūdzību neatzina, uzturēja pieteikumā norādītos argumentus, papildus paskaidroja, ka pieteicējas īpašumā esošā ēka tika uzcelta 1969.gadā kā Dobeles rajona patērētāju biedrības īpašums un 2000.gadā tā ierakstīta zemesgrāmatā.

Motīvu daļa

[11] Pārbaudījusi lietas materiālus un noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzības nav pamatotas, bet pieteikums ir apmierināms.

[12] Apgabaltiesa konstatē, ka atbilstoši Atsavināšanas likuma 9.panta pirmajai daļai VAS „Valsts nekustamie īpašumi" kompetencē ir valsts nekustamā īpašuma atsavināšanas organizēšana. Minētā likuma 5.panta pirmā daļa noteic, ka vispārējā gadījumā atļauju atsavināt valsts nekustamo

īpašumu dod Ministru kabinets, bet likuma 5.panta trešās daļas pirmais teikums noteic izņēmumu, proti, Ministru kabineta atļauja nav nepieciešama tādu valsts īpašumā esošu apbūvētu zemesgabalu atsavināšanai, par kuriem šā likuma 4.panta ceturtās daļas 3. un 4.punktā minētās personas noteiktā kārtībā ir iesniegušas atsavināšanas ierosinājumu. Tādējādi izņēmums, kas izriet no pirmpirkuma tiesībām, piemērojams gadījumā, ja zemesgrāmatā ierakstītas ēkas (būves) īpašnieks vai visi kopīpašnieki vēlas nopirkt zemesgabalu, uz kura atrodas ēka (būve), vai zemes starpgabalu, kas piegul šai zemei (Atsavināšanas likuma 4.panta ceturtās daļas 3.punkts), kā arī gadījumā, ja zemesgrāmatā ierakstītas ēkas (būves) kopīpašnieks vēlas nopirkt tā zemesgabala domājamo daļu, uz kura atrodas ēka (būve), samērīgi savai ēkas (būves) daļai (4.panta ceturtās daļas 4.punkts).

Konkrētajā lietā nepastāv strīds par to, ka uz pieteicēju attiecināms Atsavināšanas likuma 5.panta trešās daļas izņēmuma gadījums, jo pieteicēja ir iesniegusi atsavināšanas iesniegumu kā zemesgrāmatā ierakstītas ēkas īpašniece, kas vēlas nopirkt zemesgabalu, uz kura atrodas ēka (būve).

[13] Senāts 2008.gada 28.aprīļa lēmumā lietā Nr.SKA-353/2008 norādīja, ka, kā izriet no privatizācijas un atsavināšanas procesu regulējošām normām, atsevišķos gadījumos arī valsts īpašuma atsavināšana notiek ekonomiskās reformas ietvaros, līdz ar ko tas ir publisko tiesību jautājums, kas pakļauts administratīvo tiesu kontrolei *(sk. minētā Senāta lēmuma 5.punktu)*. Valsts un pašvaldību mantas atsavināšanas likumā ir arī ietvertas tiesību normas, kas regulē valsts nekustamā īpašuma atsavināšanas gadījumus zemes reformas ietvaros. Proti, kā paredz likuma 4.panta ceturtā daļa, valsts nekustamā īpašuma atsavināšanu atsevišķos gadījumos var ierosināt arī privātpersonas, tostarp, zemes īpašnieks vai zemesgrāmatā ierakstītas ēkas (būves) īpašnieks, ja viņš vēlas attiecīgi nopirkt zemesgrāmatā ierakstītu ēku, kas atrodas uz viņa zemes, vai zemesgabalu, uz kura atrodas viņam piederošā ēka (būve). Minētie gadījumi atbilst zemes reformas mērķim – pakāpeniskas valsts īpašuma konversijas gaitā pārkārtot zemes īpašuma tiesiskās, sociālās un ekonomiskās attiecības, proti, šajā gadījumā, lai zemes un uz tās esošo ēku īpašnieks būtu viena persona. Turklāt, kā izriet no iepriekš minētā likuma pārejas noteikumu 2.punkta un uz tā pamata izdoto Ministru kabineta 2003.gada 21.oktobra noteikumu Nr.587 „Noteikumi par maksāšanas līdzekļu attiecību un maksāšanas kārtību, privatizējot vai atsavinot valsts un pašvaldību zemi pilsētās un lauku apvidos" 3.1.apakšpunkta un 3.[1]punkta, minētās personas par atsavināmo mantu daļēji var maksāt arī sertifikātos *(sk. Senāta 2008.gada 28.aprīļa lēmuma lietā Nr.SKA-353/2008 6.punktu)*.

Pieteicēja, vēršoties valsts VAS „Valsts nekustamie īpašumi" ar pieprasītā zemesgabala atsavināšanas ierosinājumu, norādīja, ka uz pieprasītā zemesgabala atrodas tai piederoša ēka, kuras adrese ir Stacijas

iela 4, Dobelē. Ņemot vērā iepriekšminētās Senāta atziņas, atzīstams, ka šis gadījums atbilst zemes reformas mērķim, un valsts AS „Valsts nekustamie īpašumi", atsakot atsavināt pieprasīto zemesgabalu, rīkojās publisko tiesību jomā.

Atsavināšanas likuma 5.panta trešās daļas otrais teikums paredz, ka VAS „Valsts nekustamie īpašumi" divu mēnešu laikā pēc tam, kad iesniegts atsavināšanas ierosinājums, ja tam pievienoti visi dokumenti, kas apliecina personas pirmpirkuma tiesības, pieņem lēmumu par attiecīgā zemesgabala pārdošanu. Savukārt 5.panta trešās daļas trešais teikums noteic konkrētu aizliegumu attiecībā uz valstij piederoša zemesgabala atsavināšanu, proti, VAS „Valsts nekustamie īpašumi" nedrīkst nodot atsavināšanai apbūvētu zemesgabalu, par kuru Ministru kabinets ir lēmis, ka tas nepieciešams valsts pārvaldes funkciju veikšanai saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu.

Izskatāmajā lietā nav strīda par to, ka attiecībā uz Zemesgabalu nav pieņemts Ministru kabineta lēmums, ka to nedrīkst nodot atsavināšanai.

Atbildētāja atteikumu nodot atsavināšanai pieteicējas pieprasīto zemesgabalu (Zemesgabala daļu), pamatoja ar to, ka, pirmkārt, Latvijas Dzelzceļš nepiekrīt pieprasītā zemesgabala atdalīšanai no Zemesgabala un atsavināšanai, otrkārt, atbilstoši Dzelzceļa likuma 15.panta pirmajai daļai un MK noteikumu Nr.425 7.1.punktam atsavināšana ir aizliegta ar likumu.

[14] Atsavināšanas likuma 4.panta piektā daļa noteic, ka Ministru kabinets izdod noteikumus, kuros paredz kārtību, kādā šā panta ceturtajā daļā minētās personas iesniedz atsavināšanas ierosinājumu, kā arī kārtību, kādā tiek izskatīti saņemtie atsavināšanas ierosinājumi, pieņemts lēmums par valsts vai pašvaldības mantas nodošanu atsavināšanai vai ierosinājuma noraidīšanu, un kārtību, kādā tiek atcelts lēmums par nodošanu atsavināšanai.

Minēto kārtību reglamentē MK noteikumi Nr.425, kas ir izdoti saskaņā ar Atsavināšanas likuma 4.panta trešo un piekto daļu, 5.panta pirmo daļu, 6.panta pirmo daļu un 47.pantu.

Atbilstoši MK noteikumu Nr.425 7.1.punktam valsts vai pašvaldības nekustamā īpašuma atsavināšanas ierosinājuma noraidīšanas viens no pamatiem ir, ja nekustamais īpašums atrodas vietās, kur atsavināšana aizliegta ar likumiem.

Tādējādi konkrētajā lietā ir noskaidrojams, vai citos normatīvajos aktos (likumos) ir noteikti un konkrētajā gadījumā pastāv šķēršļi Zemesgabala daļas – pieprasītā zemesgabala atsavināšanai.

[15] Atsavināšanas likuma 2.[1]panta (redakcijā, kas spēkā no 2008.gada 14.novembra) pirmā daļa noteic, ka atsavinot apbūvētus zemesgabalus, šā likuma normas piemērojamas, ja Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likumā (turpmāk – Pabeigšanas likums) nav noteikts citādi. Līdz minētās normas spēkā stāšanās dienai bija spēkā analoģiska šā likuma 2.[1]panta norma.

Apgabaltiesa konstatē, ka Pabeigšanas likuma (redakcijā, kas spēkā no 2007.gada 1.augusta) 19.pants, kas reglamentē lēmumus par apbūvēta zemesgabala nodošanu atsavināšanai, satur analoģiskas normas tām, kas ietvertas Atsavināšanas likuma 5.pantā. Proti, Pabeigšanas likuma 19.panta pirmā daļa noteic VAS „Valsts nekustamie īpašumi" kompetenci pieņemt lēmumu par valstij piederoša apbūvēta zemesgabala nodošanu atsavināšanai ne vēlāk kā divu mēnešu laikā no atsavināšanas ierosinājuma saņemšanas dienas; 19.panta otrā daļa noteic, ka VAS „Valsts nekustamie īpašumi" nedrīkst nodot atsavināšanai apbūvētu zemesgabalu, par kuru Ministru kabinets ir pieņēmis lēmumu, ka zemesgabals saglabājams valsts īpašumā, ja tas ir nepieciešams valsts pārvaldes funkciju veikšanai.

[16] Saskaņā ar APL 307.panta ceturto daļu, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Apgabaltiesa, pārbaudījusi pirmās instances tiesas sprieduma motivāciju, atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, pareizi piemērojusi un iztulkojusi tiesību normas, un tiesas sniegtā argumentācija ir izvērsta un pareiza, līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa saskaņā ar APL 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma motivācijai, kas minēta šā apgabaltiesas sprieduma [5.1]-[5.8] punktos.

Apgabaltiesa papildus norāda, Dzelzceļa likuma 15.panta trešās un ceturtās daļas normas noteic valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja tiesības gadījumos, kad uz juridiskajām un fiziskajām personām piederošās zemes atrodas dzelzceļa infrastruktūras objekti. No minētā secināms, ka dzelzceļa infrastruktūras objekti var atrasties uz ne tikai uz valstij piederošiem, bet arī citām personām piederošiem zemes gabaliem. Šādos gadījumos publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam ir servitūta tiesības uz citām juridiskajām un fiziskajām personām piederošo zemi, kā arī tiesības šķērsot zemes nodalījuma joslai piegulošo tam nepiederošo zemes gabalu, lai piekļūtu infrastruktūras objektiem.

Apgabaltiesa secina, ka Dzelzceļa likums nesatur nosacījumu, ka dzelzceļa infrastruktūras objekti var atrasties tikai uz valstij piederošas zemes. Minētais apgabaltiesas ieskatā papildus apliecina pirmās instances tiesas konstatējuma, ka Dzelzceļa likuma 15.panta pirmā daļa nesatur aizliegumu atsavināt zemi, kas atrodas valsts publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras zemes nodalījuma joslā un ir valsts īpašums, pareizību.

Vienlaikus apgabaltiesa atzīst, ka nepamatota ir Latvijas Dzelzceļa atsaukšanās apelācijas sūdzībā uz Dzelzceļa likuma 16.panta ceturto daļu, jo likuma 16.pants reglamentē dzelzceļa zemes nodalījuma joslas

nosacījumus, cita starpā nosakot, ka joslas robežas teritoriju plānojumos nosaka atbilstoši attiecīgā objekta būvniecības laikā spēkā esošajiem būvnormatīviem (panta pirmā daļa); joslas ekspluatācijas noteikumu projektu izstrādāšanas kārtību (panta otrā daļa) un to, ka gadījumos, kad dzelzceļa zemes nodalījuma josla pārklājas ar cita veida zemes nodalījuma joslu vai aizsargjoslu, spēkā ir stingrākās prasības un lielākais minimālais platums (panta trešā daļa). Apgabaltiesas ieskatā no 16.panta ceturtās daļas normas, kas noteic, ka dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs ir tiesīgs grozīt (samazināt) dzelzceļa zemes nodalījuma joslas robežas un atteikties no zemes lietošanas tiesībām, ievērojot attiecīgos normatīvos aktus un būvnormatīvus, neizriet likuma aizliegums atsavināt minēto zemi.

[17] Apgabaltiesa konstatē, ka pirmās instances tiesas spriedumā ir pieļautas pārrakstīšanās kļūdas, norādot, ka Zemesgabala kadastra numurs ir 46010047801 (*sk. pirmās instances tiesas sprieduma motīvu daļas 9.1., 12., 16.punktu un rezolutīvo daļu*). Tā kā no lietas materiālos esošajiem dokumentiem nepārprotami secināms, ka pieteicējas prasījums ir par pieprasītā zemesgabala 2018 m^2 platībā atdalīšanu no valstij piekrītoša Zemesgabala ar kadastra Nr.46010047804 un atsavināšanu par labu pieteicējai, apgabaltiesa uzskata, ka minētā pārrakstīšanās kļūda neietekmē Administratīvās rajona tiesas sprieduma pareizību. Vienlaikus apgabaltiesa atzīst, ka gadījumā, ja tiek konstatēta pārrakstīšanās kļūda spriedumā, tiesai tā ir jālabo atbilstoši APL 260.panta nosacījumiem. Konkrētajā gadījumā tas nav izdarīts.

[18] Tā kā SIA „Dobeles rajona patērētāju biedrība" pieteikums ir apmierināms, atbilstoši APL 126.panta pirmajai daļai no atbildētājas par labu pieteicējai piespriežama tās 2007.gada 1.oktobrī samaksātā valsts nodeva 10 latu apmērā par pieteikuma iesniegšanu administratīvajā tiesā (*lietas lapa 5*).

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

Apmierināt sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Dobeles rajona patērētāju biedrība" pieteikumu.

Uzlikt valsts akciju sabiedrībai „Valsts nekustamie īpašumi" pienākumu divu mēnešu laikā no tiesas sprieduma spēkā stāšanās dienas pieņemt lēmumu par apbūvēta zemesgabala Stacijas ielā 4, Dobelē, kadastra numurs 46010047804, daļas 2018 kvadrātmetru platībā atsavināšanu sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Dobeles rajona patērētāju biedrība".

Uzlikt pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Dobeles rajona patērētāju biedrība” samaksāto valsts nodevu 10 (desmit) latu apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja S.Gintere

Tiesneses Z.Kupce

V.Zommere